

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.11.1992, sp. zn. 2 Cao 251/92, ECLI:CZ:NS:1992:2.CAO.251.1992.1

Číslo: 15/1993

Právní věta: Zhodnocení doby studia studentů vysokých škol pro účely důchodového zabezpečení ve smyslu ustanovení § 24 odst.5 zákona č.87/1991 Sb. není vázáno jen na denní formu studia, ale vztahuje se i na studium při zaměstnání.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 18.11.1992

Spisová značka: 2 Cao 251/92

Číslo rozhodnutí: 15

Číslo sešitu: 3-4

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Pojištění důchodové, Sociální zabezpečení

Předpisy: 87/1991 Sb. § 24

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení z 15. 11. 1991 byla zamítnuta žádost navrhovatele o úpravu starobního důchodu podle zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, s odůvodněním, že úpravu důchodu podle uvedeného zákona nelze provést, protože šlo o studium při zaměstnání (jež zahájil v roce 1968).

V opravném prostředku proti tomuto rozhodnutí navrhovatel namítal, že byl přijat ke studiu po rehabilitaci v roce 1968. Bylo mu povoleno externí studium, které nemohl dokončit po zásahu kádrových pracovníků podniku, odkud musel v době tzv. normalizace odejít.

Krajský soud v Hradci Králové opravnému prostředku vyhověl a přezkoumávané rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí. Vycházel především z výpovědi účastníka řízení, písemného vyjádření orgánu sociálního zabezpečení a z obsahu dávkového spisu. Z výpovědi navrhovatele zjistil, že byl přijat v roce 1968 k externímu studiu na vysoké škole zemědělské. Z písemného osvědčení k rehabilitaci bývalého studenta Vysoké školy zemědělské v P. z 11. 6. 1991, vydaného pro potřebu uplatnění nároků vyplývajících ze zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, soud zjistil, že navrhovatel byl ze studia, zahájeného dne 1. 10. 1968 s předepsanou délkou 5 roků (skončilo by do 30. 9. 1973), protiprávně vyloučen v roce 1972 v 8. semestru studia a vysokou školou byl dne 10. 4. 1991 plně rehabilitován. Na základě výsledků provedeného dokazování dospěl soud prvního stupně k závěru, že zákon o mimosoudních rehabilitacích v ustanovení § 24 odst. 5 nerozlišuje mezi studiem denním a studiem při zaměstnání. Vyslovil právní názor, že navrhovateli

náleží zhodnocení doby studia podle citovaného ustanovení zákona č. 87/1991 Sb. a uložil České správě sociálního zabezpečení o jeho žádosti znovu rozhodnout, přičemž navrhovateli bude doba studia ve vyloženém smyslu zhodnocena.

V odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně orgán sociálního zabezpečení namítl, že zákon č. 87/1991 Sb. je speciální právní normou, zakládající taxativně vymezené odchylky výpočtu starobního důchodu od obecné právní úpravy; jinak platí i nadále dosavadní úprava beze změny. Podle právních předpisů, na jejichž základě byl navrhovateli přiznán starobní důchod (zákon č. 121/1975 Sb. a jeho prováděcí předpisy), nelze dobu studia při zaměstnání hodnotit jako dobu zaměstnání. Zákon č. 87/1991 Sb. výslovně nestanoví, že řádné denní studium a studium při zaměstnání je pro účely tohoto zákona postaveno na roveň. Z toho bylo dovozeno, že studium při zaměstnání (podle zákona č. 121/1975 Sb.) nadále jako zaměstnání hodnotit nelze.

Nejvyšší soud České republiky svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně a o nákladech řízení rozhodl, že se účastníkům řízení nepřiznávají.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 24 odst. 5 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, se za účelem zmírnění křivd způsobených vyloučením ze studia studentů vysokých škol hodnotí doba jejich vysokoškolského studia pro účely důchodového zabezpečení tak, že se rok studia včetně let předepsaných pro ukončení tohoto studia, které nebylo možné z důvodů vyloučení absolvovat, započítává jako dva roky zaměstnání.

Zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, nepodmiňuje zhodnocení doby studia studentů vysokých škol, vyloučených v rozhodné době ze studia, způsobem uvedeným v ustanovení § 25 odst. 5 téhož zákona, tedy tím, že jde pouze o případy vyloučení z denního studia. Tento zákon v ustanovení § 24 odst. 5 ani v jiném ustanovení nerozlišuje mezi jednotlivými formami vysokoškolského studia, z něhož byl student vyloučen. Z toho nutno dovodit, že jde o speciální úpravu zhodnocení doby studia studentů vysokých škol, vyloučených v rozhodném období ze studia, ve vztahu k obecným předpisům sociálního zabezpečení (v daném případě k zákonu o sociálním zabezpečení a prováděcím předpisům), ukládajícím započtení doby studia za podmínek a způsobem v nich uvedených; ustanovení § 24 odst. 5 zákona č. 87/1991 Sb. není vázáno pouze na denní formu studia a vztahuje se tedy i na tzv. externí studium (studium při zaměstnání).

Podle ustanovení § 26 zákona č. 87/1991 Sb. se důchody přiznané přede dnem účinnosti tohoto zákona upraví podle ustanovení § 24 zákona č. 87/1991 Sb. na žádost; důchod se přitom přepočte podle těch předpisů, podle kterých byl přiznán. Podle ustanovení § 5 nařízení vlády ČSFR č. 174/1991 Sb. pokud se pro výpočet důchodu nebo úpravu jeho výše podle § 24 zákona č. 87/1991 Sb. hodnotí některé doby jako doby zaměstnání, postupuje se při tomto hodnocení podle ustanovení § 10 zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení.

Protože navrhovateli byl přiznán starobní důchod podle dříve platného zákona č. 121/1975 Sb., je nutno důchod přepočítat podle těchto předpisů. Při přepočtu je nutno vzít kromě již citovaného § 5 vyhlášky č. 174/1991 Sb. zřetel též na ustanovení tohoto zákona o výši plného starobního důchodu (§ 18 citovaného zákona), a to o nejvyšší a nejnižší výměře starobního důchodu (§ 23 téhož zákona), neboť tato ustanovení nebyla ustanovením § 24 odst. 5 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, dotčena.

Soud prvního stupně proto nepochybil, když přezkoumávané rozhodnutí orgánu sociálního zabezpečení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný potvrdil podle ustanovení § 219 o. s. ř. Při novém projednání nároku je orgán

sociálního zabezpečení vázán právním názorem soudu, vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 250r o. s. ř.).